

Ügyiratszám: NAIH-5259-7/2023.

adatvédelmi tisztviselő részére

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

[@bme.hu](mailto:info@bme.hu)

Tisztelt Adatvédelmi Tisztviselő Asszony!

Konzultációs kérdést nyújtott be a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben arról kért tájékoztatást a Hatóságtól, hogy a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.) 2022. december 20-ától hatályos új 50. § (6) bekezdése alapján hogyan alakul át – amennyiben átalakul – a szakdolgozatok megismerhetősége. A bizonytalanságot az okozza, hogy az Nftv. nem tartalmaz erre vonatkozó részletszabályokat, és a törvény indokolása sem tér ki e tárgykörre.

A) A szakdolgozatok kezelése tárgykörében időközben bekövetkezett jogszabálmódosítások az alábbiak voltak:

- I. Az Nftv. 3. melléklete I. fejezet I/B. alfejezet „A hallgatók adatai” 1. pont b) alpont bl) pontja szerint 2021. május 28-tól hatályosan a szakdolgozat a hallgató jogviszonnyal összefüggő adata:

„bl) a szakdolgozat (diplomamunka) és az oklevélmelléklet elektronikus példánya, a gyakorlat teljesítésére, az abszolutóriumra, a záróvizsgára (doktori védésre), a nyelvvizsgára, valamint az oklevélre, oklevélmellékletre vonatkozó adatok,”

Az alfejezet 4. pontjában rögzített, a hallgatói adatok továbbíthatóságára vonatkozó rendelkezés azonban nem tartalmaz a szakdolgozatok kapcsán azok megismerhetőségére vonatkozó külön kitétel.

- II. Az Nftv. 108.§ 43. pontja 2021. május 28-tól hatályosan kiegészült:
„43a. tanulmányi rendszer: a felsőoktatási intézmény rendeltetésszerű működéséhez, a képzéshez, a kutatáshoz, a felsőoktatási kutatás-fejlesztési vállalkozási tevékenységhez és ezek külső kapcsolatainak megszervezéséhez, a felsőoktatási intézmény iratkezelésének biztosításához, a tanulmányi rendszer üzemeltetője, a miniszter, a hatóság és a fenntartó általi közvetlen intézményi, hallgatói, oktatói kommunikáció biztosításához, az oktatói munka hallgatói véleményezésének személyazonosításra alkalmatlan módon történő biztosításához, a munkáltatói jogok gyakorlásához, illetve a felsőoktatási intézmény által foglalkoztatottak jogainak gyakorlásához, kötelezettségeik teljesítéséhez és az ezekhez kapcsolódó igazolások kiállításához, a jogszabályban meghatározott nyilvántartások vezetéséhez, a jogszabályban, illetve a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában biztosított kedvezményekre való jogosultság megállapításához, elbírálásához és igazolásához, a végzettek pályakövetése céljából adatvédelmi

követelményekkel való összhangban kezelt személyes és különleges adatoknak a nyilvántartásához, az elektronikus dokumentumok, a tárgyleírások, a mintatantervek, a kreditátviteli bizottság döntéseinek hiteles nyilvántartásához és változás követéséhez, a zárt rendszerű elektronikus távolléti oktatás intézményi szintű biztosításához, a SZEÜSZ, illetve KEÜSZ szolgáltatások eléréséhez, a szakdolgozatok (diplomamunka) nyilvántartásához és elektronikus megőrzéséhez, e törvény 3. melléklete szerint nyilvántartott adatok tárolásához és megőrzéséhez, valamint a felsőoktatási információs rendszerrel elektronikus úton való kapcsolattartáshoz a felsőoktatási intézmény által használt intézményi alaprendszer a moduljaival és a kapcsolódó rendszerekkel együtt, amelyet úgy szükséges kialakítani, hogy az biztosítsa az ahhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, továbbá minden kliensének, felhasználói felületének és a megvalósított funkcionalitásainak magyar nyelven is elérhetőnek kell lennie;”

III. Az Nftv. ezt követően az 50.§ (6) bekezdéssel egészült ki 2022.12.20-tól hatályosan, mely szerint:

„(6) A sikeres záróvizsgát tett hallgató szakdolgozatát vagy diplomamunkáját a felsőoktatási intézmény tanulmányi rendszerében teljes egészében tárolja, és azokról nyilvántartást vezet. A tárolt szakdolgozatokat és diplomamunkákat – jogszabályban meghatározottak szerint titkosított részek kivételével – a tanulmányi rendszeren keresztül korlátozás nélkül hozzáférhetővé és kereshetővé kell tenni.”

Az Nftv. 3. melléklet I. fejezet I/B. alfejezet 1. pont b) alpont bl) pontja és a 4. pontja változatlan.

A 2022. évi LIX. tv. 38.§-hoz tartozó előterjesztői indoklása:

„A felsőoktatás digitalizációjának elősegítése érdekében a felsőoktatási intézmények tanulmányi rendszereinek képesnek kell lenniük közvetlen kommunikációra, adatátadásra.

A hallgató egyes dokumentumait, így az oklevelet, a végbizonyítványt, az oklevélmellékletet, kérésére, elektronikusan is ki kell állítani a hallgató számára.

Az Nftv. 50. §-ának és 51. §-ának kiegészítése révén a felsőoktatási intézmény a tanulmányi rendszeréből a végbizonyítványokról, a záróvizsgákról és a mikrotanúsítványokról közhiteles adatot szolgáltat, erről nyilvántartást vezet, a nyilvántartás alapján a felsőoktatási intézmény a végbizonyítványt megszerző személy kérésére hiteles másolatot is kiállít.

Indokolt továbbá, hogy ne pusztán a hallgató és oktató számára legyen hozzáférhető a kreditátviteli bizottság döntése, hanem a többi felsőoktatási intézmény tanulmányi rendszere számára is.

A törvényjavaslat megalkotja továbbá a videótartalom-kezelő meghatározását.”

B) A Hatóságnál időről-időre előforduló, a szakdolgozatok megismerhetőségét érintő információs szabadság ügyek elsősorban a közfeladatot ellátó személyek szakdolgozatának hitelességével összefüggésben merülnek fel. Az információs önrendelkezési jogról és az információs szabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a közfeladatot ellátó személyek közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adatai ugyanis közérdekből nyilvános adatnak minősülnek.

A Hatóság eddigi álláspontja szerint, tekintettel arra, hogy nincsen olyan törvényi rendelkezés, amely szabályozza a szakdolgozatok tudományos jellegét, nyilvánosságát, megismerésének és kutathatóságának lehetőségét és módját, a felsőoktatási intézmény saját autonómiájának körében meghatározhatja azokat a szabályokat, amelyek alapján a szakdolgozatokat az érdeklődők megismerhetik:

„a szakdolgozatok megírásának célja elsődlegesen a hallgató tanulmányainak ellenőrzése, és így a dolgozattal való rendelkezés joga a hallgató mellett mindenekeelőtt a felsőoktatási intézményt illeti meg. [...] „tekintettel arra, hogy nincsen olyan törvényi rendelkezés, amely szabályozza a szakdolgozatok megismerésének és kutathatóságának lehetőségét és módját, a felsőoktatási intézmény saját autonómiájának körében meghatározhatja azokat a szabályokat, amelyek alapján a szakdolgozatokat az érdeklődők megismerhetik. A könyvtár állománya megtekintésének módját a könyvtár szervezeti és működési szabályzatában kell meghatározni.”

„Amennyiben a szakdolgozatot őrző egyetemi könyvtár feltételhez és engedélyhez köti a külsős személyek betekintési jogát, azt a felsőoktatási intézményi autonómiájából fakadó lehetőségként és szabadságként kell értékelni, csakúgy, mint azt, hogy milyen formai illetve tartalmi követelményeket támaszt az egyetem a szakdolgozatok megírásával összefüggésben, valamint az elbírálás szempontjait illetően.” (NAIH-1033-2/2012/V)

Az egyetemi hallgatónak a szellemi alkotásával összefüggő rendelkezési joga az egyetemi autonómiából kifolyólag, a felsőoktatási intézmény jogos érdekeinek érvényesítésével összhangban, törvényi keretek között, a szerzői jogok tiszteletben tartása mellett jogszerűen korlátozható, amennyiben a hallgatói jogviszonya alatt, tanulmányi kötelezettsége teljesítéseképp alkotja meg a szakdolgozatát.

Az egyetemi autonómia fenti, tágabb értelmezését támasztja alá az Nftv. „egyenlő esélyű hozzáférés” követelményének érvényesülése is, figyelemmel arra, hogy amennyiben nem lennének a szakdolgozatok széles körben kutathatóak a hallgatók által, ez az alapelv sérülhetne.

C) A fentiek alapján kérdésként merül fel, hogy

1) a szakdolgozatok intézményi nyilvántartását az Nftv. fenti szabályai alapján kik ismerhetik meg?

a) Bárki, (bár a jelenlegi gyakorlathoz ez áll a legközelebb (helyileg, a könyvtárakban hozzáférhető), az 50.§ (6) „tanulmányi rendszeren keresztül” kitétel miatt mégis kérdéses, hiszen a tanulmányi rendszer csak meghatározott személyi kör számára hozzáférhető);

b) az intézmény hallgatói és oktatói;

c) az Nftv. 3. melléklet I. fejezet I/B. alfejezet 4. pontjában felsoroltak vagy

d) csak a hallgató a saját hallgatói jogviszonyával összefüggő adatoként

e) egyéb?

2) Az Nftv. 50.§ (6) bekezdése szerinti korlátozás nélküli hozzáférhetővé tétel pontosan mit jelent?

3) Szükségessé vált-e, és ha igen, mennyiben az említett korábbi Hatósági állásfoglalás [NAIH-1033-2/2012/V] megváltoztatása, vagy a felsőoktatási intézmény saját autonómiájának körében továbbra is meghatározhatja azokat a szabályokat, amelyek alapján a szakdolgozatokat az érdeklődők megismerhetik?

A Hatóság dr. Varga Judit igazságügyi miniszter asszony és Csák János kulturális és innovációs miniszter tájékoztatását kérte a fenti tárgykörben, valamint iránymutatást arra vonatkozóan, hogy az egyetemeknek milyen mozgásterük, lehetőségeik vannak a szakdolgozatok megismerhetőségének belső szabályozását tekintve. Tekintettel arra, hogy miniszter asszony válaszelevele nem érkezett meg a Hatóság által szabott határidőn belül, a Hatóság később megkereste dr. Tuzson Bence igazságügyi minisztert is.

Dr. Hankó Balázs, a Kulturális és Innovációs Minisztérium (a továbbiakban: KIM) innovációért

és felsőoktatásért felelős államtitkára válaszlevelében megerősítette, hogy a tanulmányi rendszerre vonatkozó törvényi meghatározás kibővült 2021. május 28-ától azzal a követelménnyel, amely előírja, hogy a tanulmányi rendszernek alkalmasnak kell lennie a szakdolgozatok nyilvántartására és elektronikus megőrzésére is.

Az Nftv. 2022. december 22-én kiegészült azzal a rendelkezéssel, amely szerint a sikeres záróvizsgát tett hallgató szakdolgozatát vagy diplomamunkáját a felsőoktatási intézmény tanulmányi rendszerében teljes egészében tárolja és azokról nyilvántartást vezet. A tárolt szakdolgozatokat és diplomamunkákat – jogszabályban meghatározottak szerint titkosított részek kivételével – a tanulmányi rendszeren keresztül korlátozás nélkül hozzáférhetővé és kereshetővé kell tenni.

A fenti jogszabály-módosításokra tekintettel a Hatóság által feltett kérdésekre államtitkár úr az alábbiak szerint válaszolt:

Álláspontja szerint a szakdolgozatokat bárki megismerheti, hiszen a jogszabály nem tesz lehetővé korlátozást, így a személyi körre vonatkozó korlátozást sem.

Megítélése szerint a „korlátozás nélküli” fordulat azt jelenti, hogy az észszerűségeen túlmutató nehézséggel vagy költséggel nem találkozhat az a személy, aki valamely szakdolgozatot meg kíván ismerni.

Államtitkár úr nem látja a jogszabályi rendelkezéssel összhangban állónak, ha csak az adott tanulmányi rendszer jogosultjai férhetnek hozzá a szakdolgozathoz, a felsőoktatási intézmény a hozzáférhetőséget és kereshetőséget más alkalmas módon, például a könyvtárban elhelyezett számítógépen is lehetővé teheti, ha egyébként a szakdolgozat tárolása a tanulmányi rendszerben történik; a könyvtár használatára általában vonatkozó szabályokat (nyitvatartási idő, nem hallgatók részére esetleg észszerű díjfizetési kötelezettség) államtitkár úr nem értékelné korlátozásként.

Meglátása szerint a jogalkotó ugyan átmeneti rendelkezést nem hozott ezen szabály kapcsán, de nem értelmezhető a szakdolgozatok közzétételére vonatkozó kötelezettség azon szakdolgozatokra, amelyeket egyébként sem tárol a tanulmányi rendszer, tehát amelyek 2021. május 28-át megelőzően készültek.

Álláspontja szerint a NAIH-1033-2/2012/IV állásfoglalás az akkor hatályos törvényi rendelkezéseknek mindenben megfelelt és jól támogatta úgy a felsőoktatási intézmények jogértelmezését, mint a jogszabály-előkészítők munkáját szövegével és szellemiségével. A jogszabályi környezet ugyanakkor 2022-ben jelentősen megváltozott, hiszen már nem a felsőoktatási intézmény autonóm döntése, hogy milyen módon teszi közzé a szakdolgozatokat, hanem azt bárki számára korlátozás nélkül hozzáférhetővé kell tennie.

Az Igazságügyi Minisztérium jogalkotásért felelős államtitkára, Dr. Kupecki Nóra arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a megkeresés kapcsán – figyelemmel arra, hogy a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 128. § 4. pontja szerint a Kormány felsőoktatásért felelős tagja a kultúráért és innovációért felelős miniszter – szakmai állásfoglalás kérése céljából megkereséssel fordult a KIM-hez.

A megkeresés alapján a KIM innovációért és felsőoktatásért felelős államtitkára arról tájékoztatta, hogy a Hatóság a tárgyban a KIM-et szintén megkereste, amely alapján a KIM a Hatóságnak közvetlenül válaszolt. A KIM válaszlevelét tájékoztatásul államtitkár asszony is megküldte a Hatóság részére.

A fentiekre figyelemmel a tárgybeli megkereséssel összefüggésben – a fent jelzett

kormányzati felelősségből is adódóan – az Igazságügyi Minisztérium a KIM álláspontját tartja irányadónak.

A Hatóság hozzá kívánja fűzni, hogy a megismeréshez való jog a szellemi tulajdonhoz fűződő jogra tekintettel csupán betekintésre korlátozódhat, a szakdolgozatot megismerni kívánó személy nem kérheti másolat készítését az intézménytől a dolgozatról.

A személyes adatok védelmét, valamint a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő kérdéseivel forduljon a Hatósághoz továbbra is bizalommal.

Budapest, elektronikus aláírás szerint

Üdvözlettel:

Dr. habil. Péterfalvi Attila,
elnök, c. egyetemi tanár

